

วิธีดำเนินการวิจัย

การเสนอวิธีดำเนินการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแต่ละขั้นตอนนี้ ๆ จะเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล

ในเรื่องนี้จะเริ่มต้นด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะกล่าวตามลำดับดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งจะแบ่งให้ครอบคลุมถึงตัวแปรต่าง ๆ เช่น เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม หรือชั้นสังคมของครอบครัว กลุ่มวัยคนหนุ่มสาว ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ความมุ่งปรารถนาที่จะศึกษาต่อขั้นสูงขึ้นไป และความมุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพการงาน เหล่านี้เป็นต้น

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

(1) ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ในเรื่องที่ต้องการศึกษาวิจัย โดยดูจากหนังสือประเภทตำรา เอกสารการวิจัย และตัวอย่างแบบสอบถามที่มีผู้เคยสร้างมาแล้ว ทั้งที่เป็นของนักวิจัยชาวตะวันตกและนักวิจัยชาวไทย

(2) ได้สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้นโดยอาศัยความรู้ที่ได้เรียนมาประกอบกับอาศัยการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ดังกล่าว ในการสร้างได้ยึดหลักสำคัญ 2 ประการ

คือ สร้างให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย และให้ความสะดวกแก่ผู้ตอบ เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ให้นำแบบสอบถามฉบับร่างให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยตรวจแก้ไขและชี้แนะบางประการ

(3) ให้นำแบบสอบถามฉบับที่แก้ไขแล้วไปลองใช้กับนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนคร ในระดับ ป.กศ.ต้น ระดับ ป.กศ.สูง และระดับปริญญาตรี ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้จะสำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2518 เช่นเดียวกับนักศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้เพื่อจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงแบบสอบถามก่อนที่จะนำไปใช้จริง

(4) นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงเพิ่มเติมแล้วไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยตรวจแก้ไขและชี้แนะบางประการอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นครั้งนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลังจากนั้นก็นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เริ่มจากการกำหนดจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยและการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การกำหนดจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยขึ้น 2 วิธี คือ (1) กำหนดโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับ ป.กศ.ต้น และระดับ ป.กศ.สูง ซึ่งในการสุ่มตัวอย่างทั้งสองระดับนี้ได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Random Sampling (2) กำหนดจากประชากรทั้งหมด คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย แยกตามระดับการศึกษาและเพศ

ระดับการศึกษา	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ป.กศ.ต้น	96	58	154
ป.กศ.สูง	60	70	130
ปริญญาตรี	29	31	60
รวม	185	159	344

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากที่ได้ติดต่อกับหัวหน้าสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยแล้ว ก็ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 2 จนถึงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2519 ซึ่งช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่ยาวนานที่สุดสำหรับการเรียนการสอนปีการศึกษา 2518 โดยเฉพาะเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ของแต่ละระดับการศึกษาจะสำเร็จการศึกษา อนึ่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาเป็นอย่างดี

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในเรื่องนี้จะเริ่มต้นด้วยการจัดกระทำกับข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะกล่าวตามลำดับดังนี้

การจัดกระทำกับข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วก็ดำเนินการจัดลำดับชั้นทางสังคม ซึ่งในการจัดลำดับชั้นทางสังคมครั้งนี้ ได้อาศัยวิธีการจัดตามแนวความคิดของศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณฺณิกานนท์ โดยได้ให้ค่าหรือให้คะแนนของตัวชี้ต่าง ๆ แต่ละตัวดังนี้

(1) ตัวชี้เกี่ยวกับอาชีพ การศึกษาและอสังหาริมทรัพย์ ให้สูงสุด 3 คะแนนเท่ากัน

(2) ตัวชี้เกี่ยวกับรายได้และอสังหาริมทรัพย์ ให้สูงสุด 2 คะแนนเท่ากัน

ส่วนในการให้คะแนนเล็กน้อยของตัวชี้แต่ละตัวนั้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คะแนนอาชีพ ได้ให้คะแนนอาชีพตามกลุ่มอาชีพต่อไปนี้คือ

(1) อาชีพใช้สมองและมีชั้นยศหรือมีตำแหน่งระดับสูง หรือมีตำแหน่งระดับหัวหน้างาน หัวหน้าส่วนราชการ ให้ 3 คะแนน ได้แก่ ข้าราชการตั้งแต่ชั้นเอกหรือเทียบเท่าขึ้นไป ทหาร/ตำรวจ มียศตั้งแต่นายพันเอกขึ้นไป (ถ้าต่ำกว่านี้ให้ดูที่ตำแหน่ง) รวมทั้งเอกชนที่ประกอบอาชีพส่วนตัว มีสำนักงาน หรือโรงงานเป็นของตนเอง หรือผู้ทำงานเอกชนมีตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้าฝ่ายขึ้นไป

(2) อาชีพใช้สมองระดับกลาง และมีชั้นยศหรือมีตำแหน่งค่อนข้างสูง หรือระดับผู้ช่วยหัวหน้างาน ให้ 2 คะแนน ได้แก่ ข้าราชการระดับชั้นโทหรือเทียบเท่า แต่ต้องมีเงินเดือนตั้งแต่ 3,000 บาทขึ้นไป ให้ $2\frac{1}{2}$ คะแนน ทหาร/ตำรวจ มียศตั้งแต่นายร้อยเอกลงมาจนถึงจ่าเอก หรือมีตำแหน่งสารวัตร แต่ต้องมีเงินเดือนตั้งแต่ 2,500 บาทขึ้นไป ให้ $2\frac{1}{2}$ คะแนน เช่นกัน สำหรับยศจ่าตรีและจ่าโท ให้ $1\frac{1}{2}$ คะแนน แต่ต้องมีเงินเดือนถึง 2,500 บาท ให้ 2 คะแนน รวมทั้งเอกชนที่ประกอบอาชีพส่วนตัวแบบไม่มีสำนักงานเป็นของตนเอง หรือผู้ทำงานเอกชนซึ่งมีระดับต่ำกว่าหัวหน้าฝ่ายลงมาจนถึงหัวหน้าแผนก

(3) อาชีพใช้สมองระดับต่ำ และมีชั้นยศหรือตำแหน่งต่ำกว่าตามที่กล่าวมา ให้ 1 คะแนน เช่น ข้าราชการระดับชั้นตรี / จั๊กวา หรือเทียบเท่า แต่ต้องมีเงินเดือนตั้งแต่ 2,000 บาทขึ้นไป ให้ $1\frac{1}{2}$ คะแนน ทหาร/ตำรวจ ระดับนายสิบลงมาจนถึงพลตำรวจ แต่ต้องมีตำแหน่งหัวหน้างานสูง มีเงินเดือนมากกว่า 1,500 บาท ให้ $1\frac{1}{2}$ คะแนน รวมทั้งพวกทำงานเอกชนในระดับไม่เกินประจำแผนกหรือเทียบเท่า ส่วนอาชีพเกษตรกรรมแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ เกษตรกรรมทั่วไป ไม่มีเครื่องทุ่นแรง ให้ 1 คะแนน แต่ถ้าใช้เครื่องทุ่นแรงให้ $1\frac{1}{2}$ คะแนน

คะแนนรายได้ สำหรับคะแนนรายได้นั้น ได้ให้ตามกลุ่มอาชีพ กล่าวคือ ถ้า

เป็นอาชีพในกลุ่มที่ 1 และในกลุ่มที่ 2 คะแนนรายได้ให้ 2 คะแนนเต็ม แต่ถ้าเป็นอาชีพ
ในกลุ่มที่ 3 ให้เพียง 1 คะแนน ยกเว้นในกรณีที่มีเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น เงื่อนไขเกี่ยว-
กับเงินเดือนคงโตกล่าวมา ถึงแม้ว่าจะอยู่ในกลุ่มอาชีพนี้ก็เพิ่มให้เป็น $1\frac{1}{2}$ คะแนน

คะแนนการศึกษา ใ้ให้คะแนนตามระดับการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ
ดังนี้

- (1) ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ให้ 3 คะแนน
- (2) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป แต่ไม่จบปริญญาตรี ให้ 2 คะแนน ยกเว้น
อปรริญญาหรือเทียบเท่า ให้ $2\frac{1}{2}$ คะแนน
- (3) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป แต่ไม่จบมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ $1\frac{1}{2}$ คะแนน
- (4) ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่านี้ ให้ 1 คะแนน ส่วนที่อ่านออกเขียนได้ ให้ $\frac{1}{2}$

คะแนน

- (5) ไม่รู้หนังสือเลย ให้ 0 คะแนน

คะแนนสังหาริมทรัพย์ ใ้ให้คะแนนดังนี้

- (1) ในรายที่มีที่ทำกินและมีที่ดินหรืออาคารหรือบ้านให้เช่าด้วย 1 อย่าง ให้
 $2\frac{1}{2}$ คะแนน แต่ตามากกว่า 1 อย่าง ให้ 3 คะแนน
- (2) ในรายที่มีที่ทำกินเพียงอย่างเดียว ให้ 2 คะแนน
- (3) ในรายที่มีเฉพาะที่ดินหรืออาคารหรือบ้านให้เช่า 1 อย่าง ให้ 1 คะแนน
มากกว่า 1 อย่าง ให้ 2 คะแนน
- (4) ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ ให้ 0 คะแนน

คะแนนสังหาริมทรัพย์ ใ้ให้คะแนนตามกลุ่มสังหาริมทรัพย์ดังนี้

- (1) ทรัพย์สินที่มีน้อยและราคาแพงหรือค่อนข้างจะแพง ให้ 2 คะแนน ทรัพย์สิน
ในกลุ่มนี้ได้แก่ รถยนต์นั่งส่วนบุคคล รถยนต์บรรทุก ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ เครื่องปั้มน้ำ
(ประปา) เครื่องสูบน้ำ รถยนต์ เรือหางยาว
- (2) ทรัพย์สินที่หายากหรือแสดงออกซึ่งรสนิยมสูง ให้ 1 คะแนน ได้แก่ เครื่อง
ลายคราม เรือนกอลวยไม้ สุนัขพันธุ์ต่างประเทศ

(3) ทรัพย์สินที่มีมากและราคาแพง หรือค่อนข้างแพง ให้ $\frac{1}{2}$ คะแนน ให้แก่
รถจักรยานยนต์ โทรทัศน์ขาวดำ วิทยุตั้งโต๊ะขนาดใหญ่

เมื่อได้คะแนนตัวชี้แต่ละตัว เป็นรายบุคคล เสร็จแล้วก็ให้นำเอาคะแนนตัวชี้
แต่ละตัวของแต่ละรายมารวมกันเพื่อจะได้นำมาจัดลำดับชั้นสังคมต่อไป ซึ่งในการจัดลำดับ
ชั้นสังคมนี้ได้กำหนดตามช่วงคะแนนดังนี้

<u>ช่วงคะแนน</u>	<u>ชั้นสังคม</u>
ตั้งแต่ 9 คะแนนขึ้นไป	ชั้นกลางค่อนข้างสูง ¹ (Upper Middle Class)
ระหว่าง 6 - 8 คะแนน	ชั้นกลาง ² (Middle Class)
ระหว่าง 4 - 5 คะแนน	ชั้นต่ำค่อนข้างสูง ³ (Upper Lower Class)
ต่ำกว่า 4 คะแนน	ชั้นต่ำ ⁴ (Lower Class)

อนึ่ง เหตุที่การจัดลำดับชั้นทางสังคมครั้งนี้มิได้จัดให้มีชั้นสูง Upper Class
นั้น ก็เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมของบุคคลในสังคมชนบท
ไม่อาจอยู่ในสถานะที่เรียกว่าชั้นสูงได้

¹ คะแนนอาชีพ รายได้ การศึกษา ทรัพย์สิน สูงหมดหรือสูงเกือบหมด

² คะแนนอาชีพ รายได้ การศึกษา ทรัพย์สิน ปานกลางทุกอย่าง

³ คะแนนตัวชี้ต่าง ๆ ค่อนข้างต่ำ ยกเว้นคะแนนรายได้และทรัพย์สิน

⁴ คะแนนตัวชี้ต่าง ๆ ค่อนข้างต่ำหมด

หมายเหตุ สำหรับรายที่ได้คะแนนระหว่างครึ่งของแต่ละช่วงคะแนน ซึ่งได้แก่
 $8\frac{1}{2}$ $5\frac{1}{2}$ และ $4\frac{1}{2}$ ให้คะแนนอาชีพและการศึกษาเป็นหลัก ถ้าคะแนนตัวชี้ดังกล่าวได้
เกิน 1 ทั้งสองอย่าง ให้คะแนนไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้เริ่มต้นด้วยการหาค่าร้อยละของความดีในเรื่องต่าง ๆ ที่ศึกษา แล้วหาค่าสถิติต่าง ๆ ซึ่งกรณีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นสังคมของบิดากับระดับการศึกษา และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นสังคมของบิดากับผลสัมฤทธิ์ในการศึกษา ได้ใช้ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient จากสูตร

$$r = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}} \quad (\text{Blalock, 1960:289})$$

ส่วนกรณีทดสอบนัยสำคัญของความดีในเรื่องต่าง ๆ ที่ศึกษา อย่างเช่น ทดสอบผลต่างของผู้ชายกับผู้หญิงที่มุ่งปรารถนาศึกษาต่อชั้นสูงขึ้นไป ทดสอบผลต่างของผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกับผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำที่มุ่งปรารถนาศึกษาต่อชั้นสูงขึ้นไป ฯลฯ ได้ใช้ Chi-Square จากสูตร

$$\chi^2 = \sum \frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \quad (\text{Blalock, 1960:213})$$

- f_o = ความดีที่ได้จากการปฏิบัติ
- f_e = ความดีที่คาดว่าจะเป็จริง

(กรณีข้อมูลเป็นแบบที่มี k และ/หรือ r มากกว่า 2)

$$\chi^2 = \frac{N (ad - be)^2}{(a+b)(c+d)(a+c)(b+d)} \quad (\text{Blalock, 1960:217})$$

(กรณีข้อมูลเป็นแบบ 2 x 2 Fold Contingency Table คือมี k = 2

r = 2)